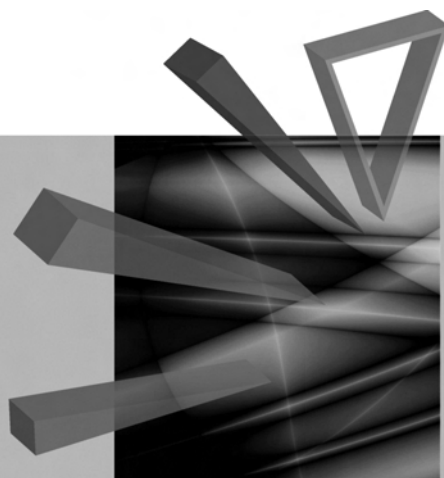

PRACE NAUKOWE
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
RESEARCH PAPERS
of Wrocław University of Economics

244

Problemy rozwoju regionalnego

Redaktorzy naukowi
Elżbieta Sobczak
Andrzej Raszkowski

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Piotr Bury, Beata Filipiak, Tadeusz Grabiński, Anna Malina, Danuta Stawasz,
Edward Stawasz, Eugeniusz Wojciechowski

Redaktor Wydawnictwa: Elżbieta Kożuchowska

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Aleksandra Śliwka

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>
oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon,
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-229-1

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	13
Malgorzata Markowska, Danuta Strahl: Klasyfikacja dynamiczna europejskiej przestrzeni regionalnej ze względu na poziom identyfikatorów innowacyjności typu Output	15
Marek Szajt: Zmiana pozycji innowacyjnej regionów w rozszerzającej się Unii Europejskiej	29
Elżbieta Izabela Misiewicz: Innowacyjność a rozwój regionalny – model miękki	39
Katarzyna Widera: Analiza porównawcza poziomu innowacyjności regionów	48
Elżbieta Sobczak: Statystyczna analiza pracujących według intensywności działalności B+R w państwach Unii Europejskiej.....	56
Malgorzata Markowska: Klasyfikacja unijnych regionów ze względu na dynamikę charakterystyk innowacyjności (w zakresie Output)	66
Dariusz Głuszczuk: Regionalny system innowacji – ujęcie definicyjne i modelowe (dyskusje na gruncie teorii).....	81
Andrzej Sztando: Ocena systemów wdrażania regionalnych strategii innowacji – raport z badań.....	90
Bartłomiej Jefmański, Malgorzata Markowska: Ocena pozycji polskich regionów ze względu na inteligentną specjalizację w europejskiej przestrzeni z wykorzystaniem klasyfikacji rozmytej.....	102
Anna Beata Kawka: Wpływ jakości kapitału ludzkiego na rozwój regionalny	114
Iwona Skrodzka: Kapitał intelektualny a poziom rozwoju gospodarczego polskich województw – model miękki	124
Malgorzata Juchniewicz, Urszula Tomczyk: Regionalne zróżnicowanie kapitału intelektualnego przedsiębiorstw w Polsce	136
Magdalena Graczyk, Leszek Kaźmierczak-Piwko: Rola ekoinnowacji w procesie zrównoważonego rozwoju regionu	147
Katarzyna Szymańska: Innowacyjność regionu jako narzędzie kształtujące kulturę organizacyjną MSP.....	158
Łukasz Mamica: Wzornictwo przemysłowe jako sektor przemysłów kreatywnych.....	168
Arkadiusz Świadek, Marek Tomaszewski: Łańcuchy dostaw w kształtowaniu innowacyjności regionów Polski zachodniej.....	178
Patrycja Zwiech: Znaczenie kapitału ludzkiego w rozwoju województwa zachodniopomorskiego.....	190

Janusz Kornecki, Maciej Kokotek, Arkadiusz Szymański: Wsparcie innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw w rozwoju województwa łódzkiego.....	201
Krzysztof Krukowski, Maciej Zastempowski: Instrumenty finansowe wspierające innowacyjność przedsiębiorstw województwa kujawsko-pomorskiego w świetle badań empirycznych.....	211
Marek Obrębalski: Współczesne problemy polityki regionalnej Unii Europejskiej i Polski.....	218
Bogdan Leszkiewicz: Strategie Unii Europejskiej w zakresie polityki regionalnej.....	228
Tomasz Dorożyński: Polityka spójności Unii Europejskiej a gospodarka lokalna i regionalna.....	236
Ewa Kusidel: Wpływ polityki spójności na konwergencję wewnętrzną w Polsce.....	246
Artur Lipieta, Barbara Pawelek, Roman Huptas: Analiza porównawcza województw Polski ze względu na wykorzystanie środków unijnych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w latach 2007–2010.....	257
Mariusz Wiśniewski: Regionalne zróżnicowanie absorpcji unijnego wsparcia dla polskiej wsi.....	266
Kinga Wasilewska: JESSICA, JEREMIE i JASPERS na rzecz wzrostu gospodarczego.....	278
Alojzy Zalewski: Rynkowe uwarunkowania konkurencji terytorialnej w świetle inwestycji rzeczowych.....	290
Małgorzata Leśniak-Johann: Uwarunkowania konkurencji i współpracy w kontekście rozwoju turystyki na pograniczu dolnośląsko-saksońskim. Zarys problemu.....	300
Emilia Bogacka: Współpraca w zakresie bezpieczeństwa publicznego na obszarze nadgranicznym Polski z Niemcami.....	312
Alina Kulczyk-Dynowska, Katarzyna Przybyła: Karkonoskie parki narodowe (Karkonoski Park Narodowy i Krkonošský Národní Park) a rozwój transgranicznej przestrzeni regionalnej.....	321
Anna Malina, Dorota Mierzwa: Analiza porównawcza sytuacji makroekonomicznej Polski i krajów ościennych w okresie 20 lat przemian gospodarczych.....	330
Zbigniew Piepiora: Występowanie katastrof naturalnych w Europie i międzynarodowa współpraca w zakresie przeciwdziałania ich skutkom.....	342
Jakub Piecuch, Łukasz Paluch: Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania rozwoju regionów basenu Morza Śródziemnego.....	357
Adam Dąbrowski: Globalizacja a regionalizm.....	366
Krzysztof Malik: Wybrane metody oceny polityki rozwoju regionu.....	374
Dorota Rynio: Regiony problemowe wobec nowego paradygmatu polityki regionalnej w Polsce.....	394

Piotr Rzeńca: Parki tematyczne jako czynnik rozwoju gospodarki. Identyfikacja zjawiska.....	405
Renata Lisowska: Uwarunkowania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w regionach zmarginalizowanych na przykładzie województwa łódzkiego.....	416
Aleksandra Koźlak: Transport jako czynnik rozwoju regionalnego	425
Adam Przybyłowski: Inwestycje transportowe w województwie dolnośląskim w aspekcie realizacji strategii zrównoważonego rozwoju	435
Paweł Andrzejczyk: Znaczenie logistyki zwrotnej dla zrównoważonego rozwoju regionu	450
Waldemar A. Gorzym-Wilkowski: Wojewódzkie planowanie przestrzenne – istota, możliwości i ograniczenia.....	460
Andrzej Raszkowski: Wybrane aspekty orientacji marketingowej jednostek terytorialnych.....	470
Krzysztof Wiktorowski: Tożsamość regionalna i lokalna jako element zrównoważonego rozwoju regionu zachodniopomorskiego	480
Jan Polski: Efekty zewnętrzne w marketingu urbanistycznym	491
Danuta Stawasz: Regionalne zróżnicowania rozwoju polskich regionów po 10 latach funkcjonowania samorządu terytorialnego	501
Beata Bal-Domańska: Klasyfikacja podregionów Polski szczebla NUTS-3 ze względu na poziom rozwoju gospodarczego	509
Łukasz Mach: Zastosowanie metod wielowymiarowej analizy do oceny potencjału rozwojowego regionów.....	520
Grażyna Karmowska: Porównanie rozwoju subregionów województwa zachodniopomorskiego w latach 1999–2007	530
Ewa Mazur-Wierzbicka: Stymulowanie zrównoważonego rozwoju w regionie zachodniopomorskim przy wykorzystaniu dobrych praktyk.....	542
Maria Kola-Bezka: Przedsiębiorczość jako czynnik rozwoju regionu w świetle wyników badania ankietowego mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego	552
Joanna Kosmaczewska: Przedsiębiorczość jako stymulanta turystycznego rozwoju obszarów wiejskich.....	563
Sandra Misiak: Aktywność zawodowa kobiet w województwie zachodniopomorskim	573
Agnieszka Skowronek-Grądział: Analiza porównawcza obszarów wiejskich w zakresie infrastruktury służącej ochronie środowiska	582
Justyna Danielewicz, Maciej Turała: Analiza zróżnicowania przestrzennego wydatków na usługi z zakresu oświaty i wychowania w Polsce	594
Anna Majchrzak: Ocena sytuacji finansowej powiatów województwa wielkopolskiego z wykorzystaniem metody Warda	602
Marian Maciejuk: Struktura pomocy publicznej dla przedsiębiorców w Polsce w latach 2006-2009	612

Tomasz Kołakowski: Pomoc publiczna udzielona przez dolnośląskie samorządy podmiotom gospodarczym – dynamika i rodzaje wsparcia.....	623
Andrzej Wasiak: Restrukturyzacja w PKP na przykładzie PKP Energetyka SA	636
Monika Murzyn-Kupisz: Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego a efekty mnożnikowe w gospodarce lokalnej i regionalnej.....	645
Marcelina Zapotoczna, Joanna Cymerman: Wykorzystanie wielowymiarowej analizy dyskryminacyjnej do grupowania wspólnot mieszkaniowych	658
Agnieszka Kłysik-Uryszek: Działalność eksportowa spółek z udziałem kapitału zagranicznego – regionalne zróżnicowania w Polsce.....	668

Summaries

Malgorzata Markowska, Danuta Strahl: Dynamic classification of the European regional space regarding the level of Output innovation identifiers	28
Marek Szajt: Change in the innovative position of regions in the enlarging European Union.....	38
Elżbieta Izabela Misiewicz: Innovation and regional development – the soft model	47
Katarzyna Widera: Comparative analysis of the level of innovation in regions.....	55
Elżbieta Sobczak: Statistical analysis of workforce by the intensity of R&D activity in EU countries	65
Malgorzata Markowska: EU regions classification by the dynamics of innovation characteristics (regarding Output)	80
Dariusz Głuszczyk: Regional innovation system – the definitive and the model approach (theoretical discussions).....	89
Andrzej Sztando: Assessment of the regional innovation strategies implementation systems – a study report.....	101
Bartłomiej Jefmański, Malgorzata Markowska: The assessment of Polish regions with regard to smart specialization in European space applying fuzzy classification.....	113
Anna Beata Kawka: The influence of human capital quality on regional development.....	123
Iwona Skrodzka: Intellectual capital influence and the level of economic development in Polish regions – the soft model.....	135
Malgorzata Juchniewicz, Urszula Tomczyk: Regional differentiation of enterprise intellectual capital in Poland.....	146
Magdalena Graczyk, Leszek Kaźmierczak-Piwko: The role of eco-innovation in the process of sustainable development of a region.....	157

Katarzyna Szymańska: Region innovativeness as a tool shaping the organisational culture of SMEs.....	167
Lukasz Mamica: Industrial design as a sector of creative industries.....	177
Arkadiusz Świadek, Marek Tomaszewski: Supply chain in shaping the innovativeness of Western Poland regions	189
Patrycja Zwiech: The importance of human capital in the development of West Pomeranian Voivodeship	200
Janusz Kornecki, Maciej Kokotek, Arkadiusz Szymański: Support for the innovativeness of small and medium-sized enterprises in the development of Łódź Voivodeship.....	210
Krzysztof Krukowski, Maciej Zastempowski: Financial instruments supporting the innovativeness of Kuyavian-Pomeranian Voivodeship in the light of empirical research	217
Marek Obrębalski: Contemporary problems of the regional policy of the European Union and Poland	227
Bogdan Leszkiewicz: Strategies of the European Union regional policy	235
Tomasz Dorożyński: The role of EU cohesion policy in regional and local economy.....	245
Ewa Kusidel: The impact of the cohesion policy on the internal convergence in Poland	256
Artur Lipieta, Barbara Pawelek, Roman Huptas: Comparative analysis of Polish Nuts 2 level regions from the point of view of the level of using European funds from the European Regional Development Fund for the period between January 2007 and June 2010	265
Mariusz Wiśniewski: Regional diversification of EU support absorption for Polish rural areas.....	277
Kinga Wasilewska: JESSICA, JEREMIE and JASPERS for economic growth.....	289
Alojzy Zalewski: Market determinants of territorial competition in the light of material investments.....	299
Małgorzata Leśniak-Johann: Conditions of the cooperation and competition in tourism in Saxony–Lower Silesian borderland. Selected problems.....	311
Emilia Bogacka: Cooperation in the area of public safety in the Poland–Germany borderland.....	320
Alina Kulczyk-Dynowska, Katarzyna Przybyła: Giant Mountains national parks (KPN and KRNAP) and the development of cross-border regional space	329
Anna Malina, Dorota Mierzwa: A comparative analysis of macroeconomic situation in Poland and neighbouring countries in the 20-year period of structural changes	341
Zbigniew Piepiora: The occurrence of natural disasters in Europe and the international cooperation in the field of counteracting their results	356

Jakub Piecuch, Łukasz Paluch: Determinants of social and economic development of the Mediterranean basin regions.....	365
Adam Dąbrowski: Globalization and regionalization.....	373
Krzysztof Malik: Chosen methods of regional development policy evaluation	393
Dorota Rynio: Problem regions in the face of a new paradigm of the regional policy in Poland	404
Piotr Rzeńca: Theme parks as a factor in the development of economy. An identification of the phenomenon	415
Renata Lisowska: The determinants of SME growth in marginalized regions illustrated with the example of Łódź Voivodeship	424
Aleksandra Koźlak: Transport as a factor of regional development	434
Adam Przybyłowski: Transport investments in Lower Silesian Voivodeship in the context of sustainable development strategy	449
Paweł Andrzejczyk: The significance of reverse logistics for balanced region development.....	459
Waldemar A. Gorzym-Wilkowski: Voivodeship spatial planning – the essence, opportunities and constraints	469
Andrzej Raszkowski: Selected aspects of the marketing orientation of territorial units	479
Krzysztof Wiktorowski: Regional and local identity as an element of sustainable development of the West Pomeranian region.....	490
Jan Polski: External effects in urban marketing.....	500
Danuta Stawasz: Regional differences in the development of Polish regions after the establishment of territorial self-government	508
Beata Bal-Domańska: Classification of Polish sub-regions (NUTS-3) by economic development level	519
Łukasz Mach: Application of the methods of multidimensional comparative analysis as a basis for parameters assignment of development potential of regions.....	529
Grażyna Karmowska: A comparison of the development of the subregions of West Pomeranian Voivodeship in 1999-2007.....	541
Ewa Mazur-Wierzbicka: Stimulating sustainable development in West Pomeranian Voivodeship by using good practices.....	551
Maria Kola-Bezka: Entrepreneurship as a factor of regional development on the basis of the survey results of the residents of Kuyavian-Pomeranian Voivodeship	562
Joanna Kosmaczewska: Entrepreneurship as a stimulus to tourism development in rural areas	572
Sandra Misiak: Professional activity of women in West Pomeranian Voivodeship.....	581
Agnieszka Skowronek-Grądział: A comparative analysis of rural areas in the field of environment protection infrastructure	593

Justyna Danielewicz, Maciej Turała: Analysis of spatial differentiation of expenditure on education in Poland.....	601
Anna Majchrzak: Financial standing of counties in Greater Poland Voivodeship assessed with Ward's method.....	611
Marian Maciejuk: The structure of public aid for entrepreneurs in Poland in the period 2006-2009.....	622
Tomasz Kołakowski: Public aid granted to economic entities by Lower Silesian self-governments – dynamics and types of support.....	635
Andrzej Wasiak: Restructuring in PKP illustrated by the case of PKP Energetyka SA.....	644
Monika Murzyn-Kupisz: Activities aimed at preservation of cultural heritage and multiplier effects in the local and regional economy.....	657
Marcelina Zapotoczna, Joanna Cymerman: Using the multidimensional discriminant analysis for grouping housing cooperatives.....	667
Agnieszka Kłysik-Uryszek: Export activity of companies with foreign capital – regional differences in Poland.....	677

Krzysztof Krukowski

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Maciej Zastempowski

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

INSTRUMENTY FINANSOWE WSPIERAJĄCE INNOWACYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W ŚWIELE BADAŃ EMPIRYCZNYCH

Streszczenie: Globalizacja współczesnej gospodarki i będący jej następstwem wzrost natężenia konkurencji staje się jednym z głównych procesów kształtujących obraz współczesnej gospodarki. Aby sprostać tym zjawiskom, również w aspekcie lokalnym, polskie przedsiębiorstwa muszą dążyć do poprawy swojej innowacyjności. W działaniach tych wspierają się różnymi formami i instrumentami finansowanymi. W artykule przedstawiono najczęściej wykorzystywane formy i instrumenty finansowe wspierające działalność innowacyjną podejmowaną przez przedsiębiorstwa województwa kujawsko-pomorskiego

Słowa kluczowe: innowacyjność, instrumenty finansowe, lokalne przedsiębiorstwa, kujawsko-pomorskie województwo.

1. Wstęp

Współczesne przedsiębiorstwa funkcjonujące w globalizującej się gospodarce, aby przetrwać, muszą zmierzyć się z ciągle wzrastającą konkurencją. Zadanie to jest tym trudniejsze, że przyszło im konkurować, jak określają to Ph. Kotler i J.A. Caslione, w erze turbulencji – czasach chaosu [Kotler, Caslione 2010, s. 17–58]. Tę nową epokę gospodarczą charakteryzują zarówno coraz ściślejsze powiązania i wzajemne zależności pomiędzy poszczególnymi gospodarkami, jak i powszechność wykorzystywania technologii informatycznych i Internetu w zarządzaniu przedsiębiorstwem. Aby sprostać tym zjawiskom, również w ujęciu lokalnym, polskie przedsiębiorstwa muszą dążyć do poprawy jednego z kluczowych filarów pozwalających budować ich przewagę konkurencyjną na rynku, a mianowicie innowacyjności. W działaniach tych wspierają się różnymi formami i instrumentami finansowymi.

Na podstawie literatury przedmiotu wyróżnić można wiele różnorodnych źródeł finansowania działalności innowacyjnej przedsiębiorstw. Najbardziej oczywisty wy-

daje się podział na źródła zewnętrzne wobec przedsiębiorstwa oraz pochodzące z jego wnętrza. Oprócz tych dwóch kategorii wymienia się jeszcze trzecią, a mianowicie źródła inne – łączące w sobie elementy finansowania wewnętrznego i zewnętrznego [Okoń-Horodyńska 1998, s. 233; Skowronek-Mielczarek 2003, s. 20; Sosnowska (red.) 2005, s. 86–140; Zastempowski 2008, s. 162]. Przyjmując powyższy podział, do najczęściej wymienianych zewnętrznych źródeł finansowania działalności innowacyjnej, czyli kapitału obcego, zaliczyć należy: kredyt bankowy, pożyczkę, bony komercyjne oraz obligacje. Z kolei do wewnętrznych sposobów finansowania działalności innowacyjnej przedsiębiorstwa, a więc do kapitału własnego, zaliczyć można: reinwestowanie zysku oraz podwyższenie kapitału zakładowego, np. emisję akcji, venture capital. Wśród innych popularnych źródeł finansowania działalności mającej na celu wdrażanie innowacji wymienić można natomiast: leasing, faktoring, forfaiting i franchising. Należy również podkreślić, że jedno z wymienionych powyżej źródeł wykorzystywane są częściej i chętniej, inne natomiast stosowane są dość rzadko ze względu na szereg ograniczeń. Głównym celem niniejszego tekstu jest próba zaprezentowania najczęściej wykorzystywanych instrumentów finansowych, wspierających działalność innowacyjną przedsiębiorstw województwa kujawsko-pomorskiego.

2. Wykorzystanie instrumentów finansowych wspierających innowacyjność – wyniki badań

Próba znalezienia odpowiedzi na pytanie, które z form i instrumentów finansowych wspierających innowacyjność wykorzystywane są najczęściej przez przedsiębiorstwa działające na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, stanowiła jeden z celów szczegółowych projektu badawczego pt. „Konkurencyjność przedsiębiorstw kujawsko-pomorskich w dobie kryzysu”. Projekt realizowany był na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w okresie od lutego do czerwca 2009. W badaniu udział wzięło 145 przedsiębiorstw mających siedzibę na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Ich krótką charakterystykę przedstawiono w tab. 1¹.

W trakcie badania ankietowego poproszono badane przedsiębiorstwa o określenie stopnia korzystania z przedstawionych form i instrumentów wsparcia finansowego działalności innowacyjnej, w następującej trzystopniowej skali: 2 – systematycznie, 1 – sporadycznie, 0 – nigdy. Aby ustalić ostateczną ocenę każdej z poddanych

¹ Przedsiębiorstwa zaproszone do badań pochodziły z próby wylosowanej przez Wojewódzki Urząd Statystyczny z bazy REGON w taki sposób, aby zapewniona została reprezentatywność statystyczna w relacji do całej populacji przedsiębiorstw województwa kujawsko-pomorskiego. Próba ta obejmowała łącznie 500 rekordów (dwa losowania po 200 przedsiębiorstw małych, średnich i dużych oraz jedno liczące 100 mikroprzedsiębiorstw – w celu uniknięcia nadreprezentacji). W losowaniu zastosowano następujące kryteria: funkcjonowanie na rynku – nie krócej niż 3 lata oraz lokalizacja – siedziba na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Tabela 1. Charakterystyka badanych przedsiębiorstw województwa kujawsko-pomorskiego

Kryterium	% przedsiębiorstw
Liczba zatrudnionych pracowników	
Do 9 osób	59,3
10–49 osób	17,9
50–249 osób	14,5
Powyżej 250 osób	8,3
Rodzaj prowadzonej działalności*	
Usługi	73,8
Nietrwale produkty konsumpcyjne powszechnego użytku	30,3
Produkty konsumpcyjne trwałego użytku	6,2
Produkty inwestycyjne	4,8
Produkty o charakterze zaopatrzeniowo-kooperacyjnym	9,0
Zindywidualizowane produkty wytwarzane na specjalne zamówienia odbiorców	10,3
Powiązanie z kapitałem zagranicznym	
Brak powiązań kapitałowych z kapitałem zagranicznym	86,2
Spółka stowarzyszona	6,9
Spółka zależna	6,9
Lokalizacja	
Wieś	24,1
Miasto do 50 000 mieszkańców	17,2
Miasto od 50 001 do 100 000 mieszkańców	36,6
Miasto od 100 001 do 200 000 mieszkańców	10,3
Miasto powyżej 200 000 mieszkańców	11,7

* Wartości nie sumują się do 100%, ponieważ przedsiębiorstwa mogły wskazać więcej niż jeden rodzaj prowadzonej działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań w przedsiębiorstwach.

analizie form i instrumentów, obliczono średnią arytmetyczną ważoną nazwaną współczynnikiem S. Uzyskane wyniki w tym zakresie zaprezentowane zostały w formie tab. 2².

Należy podkreślić, że badania instrumentów wsparcia finansowego dokonano, mając pełną świadomość, iż stworzona ich lista nie jest całkowicie kompletna oraz że mogłaby ona obejmować jeszcze wiele innych wartych uwagi i badania czynników. Niemniej jednak wydaje się, że liczba badanych instrumentów wsparcia finan-

² W tabeli analizowane instrumenty wsparcia finansowego działalności innowacyjnej uszeregowane zostały pod względem współczynnika S od największych do najmniejszych jego wartości.

Tabela 2. Stopień korzystania przez przedsiębiorstwa województwa kujawsko-pomorskiego z form i instrumentów finansowych wspierających innowacyjność

Formy i instrumenty finansowe wspierające rozwiązania innowacyjne	S	Udział % przedsiębiorstw oceniających jako:		
		0	1	2
Reinwestowanie zysku	0,98	36,4	28,8	34,8
Leasing	0,93	37,4	33,3	29,3
Pożyczka	0,74	43,0	40,9	16,1
Preferencyjne kredyty bankowe	0,70	46,4	36,9	16,7
Podwyższanie kapitału zakładowego	0,69	51,3	28,8	20,0
Poręczenia i gwarancje dla kredytów bankowych	0,62	50,6	36,7	12,7
Dopłaty (subwencje) do szkoleń pracowników	0,50	57,9	34,2	7,9
Program Operacyjny Kapitał Ludzki (POKL)	0,50	62,5	25,0	12,5
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego (RPO WKP)	0,41	69,2	20,5	10,3
Ulgi inwestycyjne	0,41	65,2	28,8	6,1
Faktoring	0,40	70,0	20,0	10,0
Dopłaty (subwencje) dotyczące innowacji i działań promocyjnych firmy	0,39	64,9	31,6	3,5
7 Program Ramowy UE – w zakresie badań i rozwoju technologicznego	0,38	69,2	23,1	7,7
Dopłaty (subwencje) dotyczące współpracy z zagranicą	0,35	72,1	20,9	7,0
Bony komercyjne	0,29	77,8	15,6	6,7
Dopłaty (umorzenia) do kredytów inwestycyjnych	0,29	78,8	13,6	7,6
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)	0,27	78,0	17,1	4,9
Franchising	0,26	82,0	10,0	8,0
Obligacje	0,26	79,7	14,9	5,4
Ubezpieczenia przed ryzykiem związanym z wdrożeniem nowych technologii	0,26	79,1	16,3	4,7
CIP – Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji	0,21	83,3	12,5	4,2
Ulgi celne związane z importem nowych technologii	0,18	82,2	17,8	0,0
Europejska Wspólnota Terytorialna (EWT)	0,17	82,6	17,4	0,0
Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (POIG)	0,17	86,7	10,0	3,3
Emisja akcji	0,14	89,9	5,8	4,3
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)	0,14	86,2	13,8	0,0
Business Angels	0,10	93,1	3,4	3,4
Granty i stypendia na badania i rozwój	0,10	89,7	10,3	0,0
Forfaiting	0,10	93,3	3,3	3,3
Partycypacja instytucji i władz w kosztach badań i rozwoju	0,09	91,4	8,6	0,0
LEADER	0,07	93,1	6,9	0,0
Venture capital	0,06	97,1	0,0	2,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

sowego jest na tyle obszerna, by móc na jej podstawie dokonać próby przedstawienia instrumentów finansowych oferowanych w województwie kujawsko-pomorskim, skierowanych na wspieranie aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw.

Analizując uzyskane wyniki z punktu widzenia współczynnika S, należy stwierdzić, że wszystkie spośród badanych 32 różnorodnych form i instrumentów finansowego wspierania działalności innowacyjnej zostały wskazane przez objęte badaniem przedsiębiorstwa jako formy, z których korzystają one sporadycznie lub nigdy. Uzyskane wyniki mieściły się w przedziale od 0,06 do 0,98. Tak więc najwyższej oceniona forma pomocy finansowej była równocześnie – średnio – jedynie sporadycznie wykorzystywana.

Stosunkowo najczęściej badane przedsiębiorstwa finansują swoją działalność innowacyjną, nie korzystając ze źródeł zewnętrznych, reinwestując osiągnięte zyski ($S=0,98$). Systematycznie czyni to blisko 35% badanych przedsiębiorstw, a sporadycznie około 29%. Na drugim miejscu znalazł się leasing ($S=0,93$). Jest to forma, po którą, myśląc o działalności innowacyjnej, sięga ponad 29% badanych przedsiębiorstw systematycznie, a ponad 33% sporadycznie. Na kolejnych miejscach znalazły się obce źródła finansowania w postaci pożyczki ($S=0,74$) i preferencyjnego kredytu bankowego ($S=0,70$). W obu przypadkach około 16% badanych przedsiębiorstw robi to systematycznie, a około 40% sporadycznie. Formą, po którą systematycznie sięga 20% badanych przedsiębiorstw, jest podwyższenie kapitału zakładowego ($S=0,69$). Blisko 29% badanych czyni to sporadycznie. Na kolejnym miejscu znalazły się poręczenia i gwarancje dla kredytów bankowych ($S=0,62$). Systematycznie korzysta z tej formy około 12% badanych przedsiębiorstw. Na tym samym poziomie ($S=0,50$) oceniono częstotliwość korzystania w działalności innowacyjnej z dopłat (subwencji) do szkoleń pracowników oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (POKL). Z dopłat systematycznie korzysta 8%, a z POKL blisko 13%. Pozostałe analizowane formy i instrumenty wsparcia finansowego działalności innowacyjnej uzyskały rezultaty poniżej 0,5. Uznać je można za formy, z których badane przedsiębiorstwa nie korzystają nigdy lub bardzo sporadycznie. Niestety znalazły się tu m.in. programy współfinansowane ze środków UE, takie jak Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko. Wynik ten wskazuje, iż mimo że z konkursu na konkurs przybywa zainteresowanych tymi formami przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim, to w dalszym ciągu dla zdecydowanej większości badanych przedsiębiorstw są to formy, z których one nie korzystają. Odsetek przedsiębiorstw niekorzystających z nich waha się między 70 a 86%. Wśród form, po które badane przedsiębiorstwa sięgają bardzo rzadko, znalazły się także: ulgi inwestycyjne, faktoring, dopłaty (subwencje) dotyczące innowacji, działań promocyjnych firmy i współpracy z zagranicą, VII Program Ramowy Unii Europejskiej, bony komercyjne, dopłaty do kredytów inwestycyjnych, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, franchising, obligacje, ubezpieczenia przed ryzykiem związanym z wdrożeniem nowych technologii, Competitiveness and Innovation Frame-

work Programme (CIP), ulgi celne związane z importem, Europejska Wspólnota Terytorialna, emisja akcji, granty i stypendia na B+R, forfeiting, partycypacja instytucji i władz w kosztach B+R oraz LEADER. Warto wspomnieć również o funduszach venture capital i aniołach biznesu. Rezultat, jaki uzyskały te formy finansowania działalności innowacyjnej, nie budzi wątpliwości, ponieważ ze swojej natury są to formy dla nielicznych i wybranych przedsiębiorstw. Wyniki wskazują, że jedynie nieliczne podmioty szukały wsparcia swoich projektów innowacyjnych wśród tej kategorii podmiotów.

3. Wnioski

Konkludując, przeprowadzone wśród przedsiębiorstw województwa kujawsko-pomorskiego badania pozwalają na sformułowanie następujących wniosków:

- do najczęściej wykorzystywanych form wsparcia finansowego działalności innowacyjnej przedsiębiorstw należy zaliczyć reinwestowanie zysku, leasing, oraz pożyczkę,
- natomiast do najrzadziej lub nigdy niewykorzystywanych form wsparcia finansowego działalności innowacyjnej przedsiębiorstw należy zaliczyć: venture capital, program Leader oraz partycypację instytucji i władz w kosztach B+R.

W związku z powyższym sugeruje się, że warto rozważyć w województwie kujawsko-pomorskim podjęcie następujących działań:

- wspieranie powstawania lokalnych funduszy poręczeniowych,
- zwiększenie lokalnej podaży preferencyjnych kredytów skierowanych do innowacyjnych przedsiębiorstw,
- zwiększenie lokalnej podaży oferty leasingowej, ze szczególnym uwzględnieniem tej kierowanej do innowacyjnych podmiotów,
- stworzenie i wprowadzenie systemu zachęt dla lokalnych przedsiębiorstw chcących wdrażać rozwiązania innowacyjne w województwie (np. gwarancje kredytów, preferencyjne kredyty, ulgi inwestycyjne),
- podjęcie działań mających na celu zwiększenie wiedzy lokalnych przedsiębiorstw o dostępnych dla nich źródłach finansowania (szczególne o tych najmniej dla ich znanych, m.in. venture capital),
- podjęcie szerszych działań promujących wśród lokalnych przedsiębiorstw możliwości finansowania działalności innowacyjnej ze środków Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem podnoszenia wiedzy pracowników (POKL) oraz działalności inwestycyjnej (RPOWKP).

Literatura

- Kotler Ph., Caslione J.A. [2010], *Chaos. Zarządzanie i marketing w erze turbulencji*, New Media, Warszawa, s. 17–58.
- Okoń-Horodyńska E. [1998], *Narodowy system innowacji w Polsce*, WUAE, Katowice, s. 233.

- Skowronek-Mielczarek A. [2003], *Małe i średnie przedsiębiorstwa-źródła finansowania*, C.H. Beck, Warszawa, s. 20.
- Sosnowska A. (red.) [2005], *Jak wdrażać innowacje technologiczne w firmie. Poradnik dla przedsiębiorców*, PARP, Warszawa, s. 86–140.
- Zastempowski M. [2008], *Finansowanie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw*, [w:] *Aktywność innowacyjna małych i średnich przedsiębiorstw Pomorza i Kujaw*, red. M. Haffer, R. Haffer, Wyd. UMK, Toruń, s. 162.

FINANCIAL INSTRUMENTS SUPPORTING THE INNOVATIVENESS OF KUYAVIAN-POMERANIAN VOIVODESHIP IN THE LIGHT OF EMPIRICAL RESEARCH

Summary: Globalization and a subsequent increase in the intensity of the competition is becoming one of the key processes that shape the image of the modern economy. To meet these phenomena, also in the local aspect, Polish companies must tend to improve their innovativeness. In these operations they base on different financial forms and instruments. The paper presents the most popular financial forms and instruments supporting innovative activity undertaken by the enterprises of Kuyavian-Pomeranian Voivodeship (*kujawsko-pomorskie*).

Keywords: innovativeness, financial instruments, local enterprises, Kuyavian-Pomeranian Voivodeship.